

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

Desirable Characteristics of Educational Institution Administrators According to the Opinions of the Basic Education Institution Committees under Kalasin Educational Service Area Office 2

วันชัย สุตตรีศาสตร์¹ สมศักดิ์ คำศรี² ปรีดา เพียรอดวงษ์³ และสุรเชษฐ์ พละเอ็น⁴

Wanchai Sutreesart,¹ Somsak Khumsri,² Preeda Piarodwong³ and Surachet Palaen⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน และ**ประการที่สอง** เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2550 ได้จากการสุ่มประชากรแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน และสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดจำนวนตัวอย่าง จากตารางเครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 631 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .985 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ เครื่องมือโครโมซอฟต์ เพื่อหา ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ Two-way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านความเป็นผู้นำด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความสามารถในการบริหารตามลำดับ

2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² กศ.ด. (วิจัยและพัฒนาหลักสูตร) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

⁴ ศึกษาในเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1
รับต้นฉบับ 2 สิงหาคม 2552 รับลงพิมพ์ 29 กันยายน 2552

ABSTRACT

The research aimed to study desirable characteristics of educational institution administrators, as a whole and by aspect, according to the opinions of the basic education institution committees under Kalasin Educational Service Office Area 2; and to study the interaction between the status of the committee members and the size of the school under Kalasin Educational Service Area Office 2, and the desirable characteristics of educational institution administrators, as a whole and by aspect. The sample consisted of 631 basic education institution committee members in the academic year 2007 under Kalasin Educational Service Area Office 2, obtained through the stratified random sampling technique incorporating the size of the school and the status of the committee members. The sample size was determined according to the Krejcie and Morgan Table. The instrument used for data collection was a 5-rating scale questionnaire with 60 items, and the reliability of the questionnaire was.99. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation. Two-way ANOVA was used for testing hypothesis.

The results were as follows:

1. The desirable characteristics of educational institution administrators according to the opinions of the basic education institution committees under Kalasin Educational Service Area Office 2, as a whole and by aspect, ranging from the highest to the lowest mean scores, were the aspects of leadership, personality, morality and ethics, and administration ability, respectively.
2. The interaction between the status of the basic education committee members and the size of the school under Kalasin Educational Service Area Office 2, and the desirable characteristics of educational institution administrators, as a whole and in every aspect, was at the .05 level of significance.

Keywords : Desirable Characteristics, of Educational Institution Administrators, Basic Education Institution Committees

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยตรง (อุทัย บุญประเสริฐ, 2544 : 1) การบริหารสถานศึกษาต้องงานในหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจำแนกเป็นหมวดหมู่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของงาน ตามโครงสร้างขององค์การตามระบบการศึกษา และตามแนวความคิดของนักบริหารการศึกษาแต่ละคน บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารหรือผู้นำหรือผู้จัดการองค์การหรือหัวหน้างาน ไม่ว่าจะหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ หน่วยงาน

ราชการหรือหน่วยงานเอกชนก็ตาม ย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานที่สำคัญต้องใช้ความเป็นผู้นำ ภาวะผู้นำ ความเป็นหัวหน้าในการใช้อำนาจและตำแหน่งที่มีในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ผู้บริหารที่พึงประสงค์ควรมีคุณสมบัติที่สำคัญคือ ประการแรก ภูมิรู้ ผู้บริหารการศึกษาต้องมีความรู้ทางการบริหารศาสตร์ เข้าใจหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหาร มีทักษะที่จำเป็นในการบริหารงาน รวมทั้งมีความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์ มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีเทคนิควิธีการด้านการประสานงาน การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ประการที่สอง ภูมิธรรม ผู้บริหารการศึกษาที่ดีย่อมมีภูมิธรรมในการบริหาร มีความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนา อาทิ พรหมวิหาร 4 สัจจริตรธรรม 7 สังคหวัตถุ 4 อิทธิบาท 4 และประการที่สาม ภูมิฐาน หมายถึง บุคลิกลักษณะที่

เหมาะสมในการเป็นผู้บริหาร ทั้งด้านการพูดจา การแต่งกาย บุคลิกภาพส่วนบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539 : 11-12) เป็นอย่างยิ่ง บางครั้งการจัดองค์การแม้จะไม่ถูกต้องเรียบร้อยอยู่บ้าง ก็อาจได้รับผลงานสูงได้หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี แต่ถ้าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้บริหารไม่ดี แม้การจัดองค์การจะถูกต้องและดีเพียงใดก็ตาม ผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้นย่อมจะสมบูรณ์ได้ยาก (Smith, 1991 : 2377 - A) ดังนั้นจึงถือว่าผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม เพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์การขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้บริหาร ซึ่งจะเป็นผู้วินิจฉัยสั่งการ หรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 97) ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารหรือผู้นำนั้นประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ คือ มีสมรรถภาพร่างกาย ลักษณะท่าทาง ท่วงทีวาทะ การแต่งกาย กิริยามารยาท การรู้จักวางตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่างๆ มีความเป็นประชาธิปไตย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถควบคุมอารมณ์ได้ คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ คือ มีความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับการบริหารงานด้านวิชาการ รู้และเข้าใจกฎหมาย ตลอดจนรู้ระเบียบปฏิบัติต่างๆ (นพพงษ์ บุญจิตราดุล, 2540 : 39) คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม คือ มีความเคยชินประพฤติด้วยความรู้สึกในทางดีตาม แนวทางการประพฤติและการปฏิบัติ เพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร คือ มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โดยใช้แผนงานเป็นเครื่องมือในการบริหาร สนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน มีการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 1)

จากสรุปผลการปฏิบัติงานในแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2549 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์

เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนหนึ่งประสบปัญหาในการบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานกำหนด ซึ่งเกิดจากขาดความรู้ ความเข้าใจหลักการจัดการบริหาร การศึกษาในกระแสการเปลี่ยนแปลง และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จึงได้จัดการอบรมผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อวันที่ 27-28 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ณ โรงแรมขอนแก่นไฮเต็ล จังหวัดขอนแก่น เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงตามแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management : SBM) โดยสถานศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษา ให้มีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีความอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษาด้านต่างๆ ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษา (School Board) ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปโดยการมีส่วนร่วม และคุณภาพของผู้เรียนตรงตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด ซึ่งจากการวัดผลและประเมินผล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการบริหารการศึกษาในกระแสการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติได้ คิดเป็นร้อยละ 75 (ผ่านเกณฑ์นำพอใจระดับมาก) ส่วนปัญหาที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาอีกส่วนหนึ่งไม่สามารถจะนำความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติได้ เกิดจากคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนในด้านบุคลิกภาพ การมีภาวะผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรู้ความสามารถในการบริหาร

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ซึ่งเป็นคณะผู้ปฏิบัติงานสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลที่ได้

จากการวิจัยเป็นแนวทางหรือคู่มือในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย และนำผลของการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศ ในการพัฒนาตนเองในสายงานบริหารการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

สมมติฐานการวิจัย

มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

ขอบเขตการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่
 - 1.1 ขนาดโรงเรียน
 - 1.1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน
 - 1.1.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนเกินกว่า 300 คน ขึ้นไป
 - 1.2 สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.2.1 ผู้แทนภายในสถานศึกษา
 - 1) โรงเรียนขนาดเล็ก 147 คน
 - 2) โรงเรียนขนาดใหญ่ 38 คน

1.2.2 ผู้แทนภายนอกสถานศึกษา

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก 294 คน
- 2) โรงเรียนขนาดใหญ่ 152 คน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 4 ด้าน คือ

- 2.1 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
- 2.2 คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ
- 2.3 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามลำดับ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1,893 คน จากจำนวน 202 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2, 2550 : 1-41)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากรแบบหลายขั้นตอนโดยแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียน และสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสุ่มตัวอย่างจำนวนโรงเรียน จากตารางเครซี่และมอร์แกน และกำหนดสุ่มตัวอย่างจำนวนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยกำหนดจำนวนกรรมการภายในสถานศึกษา : กรรมการภายนอกสถานศึกษา ให้โรงเรียนขนาดเล็กมีสัดส่วน 1 : 2 และให้โรงเรียนขนาดใหญ่มีสัดส่วน 1 : 4 (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 40-41) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 631 คน จาก 185 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 1 ฉบับ แบ่งออก เป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการสถานภาพคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 แยกเป็น ผู้แทนภายในสถานศึกษา และผู้แทนภายนอกสถานศึกษา ในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ แบบสอบถาม มีลำดับดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 63)
3. สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าตามกรอบแนวคิดในการวิจัย 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 54) ดังนี้
 - 3.1 ด้านบุคลิกภาพ
 - 3.2 คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ
 - 3.3 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม
 - 3.4 คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม

แต่ละข้อ

6. นำคำถามมาหาค่า IOC เลือกข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มาใช้เป็นแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้ว เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง
7. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 จำนวน 50 คน
8. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อและรวมทุกข้อ (Item-total Correlation) เลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
9. นำแบบสอบถามทั้ง 60 ข้อ มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 99)
10. จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ส่งให้กับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งนัดหมายเวลาในการเก็บแบบสอบถามคืน
3. ดำเนินการจัดเก็บแบบสอบถามจากโรงเรียนต่างๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
4. ส่งข้อมูลทั้งหมด 631 ฉบับ ได้กลับคืนมา 631 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วคัดเฉพาะฉบับที่ตอบสมบูรณ์ไว้วิเคราะห์ตามตัวแปรที่ศึกษา
2. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์ ดำเนินการให้คะแนน
3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน
4. แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 100)
5. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่มีสถานภาพต่างกัน โดยใช้ F-test (Two-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างทดสอบรายคู่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาลัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 99)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1 ค่าเฉลี่ย
 - 2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การหาค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้ F-test (Two-way ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 631 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์ จำนวน 631 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมด 631 คน โดยแยกเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 6.02 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 23.30 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายนอกโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 24.09 และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายนอกโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 46.59

2. วิเคราะห์ระดับทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แยกวิเคราะห์โดยรวม และรายด้าน แยกตามสถานภาพ และแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดย รวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านบุคลิกภาพโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 10 ข้อ อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับแรก ได้ดังนี้ มีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง ว่องไวในการทำงาน กล้าคิด กล้าแสดงออกกล้าตัดสินใจ กล้าเปลี่ยนแปลง และมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาได้ดี

1.2 ด้านความเป็นผู้นำโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 11 ข้อ อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้ดังนี้ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาการศึกษ พัฒนาองค์กร มีความรับผิดชอบสูง และมีความเที่ยงธรรม

1.3 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 12 ข้อ อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้ดังนี้ มีความวิริยะอุตสาหะ เอาชนะอุปสรรค ควบคุมอารมณ์ของตนได้ไม่จนเดียวผู้ใจเจ็บ และ มีความยุติธรรมแก่ทุกคนเท่าเทียมกัน

1.4 ด้านความรู้ความสามารถในการบริหารโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 8 ข้อ อยู่ในระดับมาก 7 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้ดังนี้ สามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สนับสนุนให้ครู นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาพัฒนาผู้เรียน และสามารถระดมความช่วยเหลือจากชุมชนได้เป็นอย่างดี

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กมีทักษะต่อคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่มีทักษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความเป็นผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ และด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร

3. วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดโรงเรียน ต่อทักษะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า

3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนต่อทักษะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม พบว่า

3.1.1 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนที่ส่งผลต่อทักษะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.2 ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในโรงเรียน กับ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายนอกโรงเรียนมีทักษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็กมีทักษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ผลการทดสอบรายคู่ระดับทักษะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน โดยรวม พบว่า ระดับทักษะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม ทีละคู่ พบว่า

3.2.1 กรรมการผู้แทนภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีทักษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่ากรรมการผู้แทนภายนอกสถานศึกษาขนาดใหญ่

3.2.2 กรรมการผู้แทนภายนอกสถานศึกษาขนาดเล็ก มีทักษะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่ากรรมการผู้แทนภายนอกสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.7.1 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนที่ส่งผลต่อทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรม และจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.7.2 ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในโรงเรียน กับ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายนอกโรงเรียนมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรม และจริยธรรม ไม่แตกต่างกัน

3.7.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.8 ผลการทดสอบรายคู่ระดับทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน ด้านคุณธรรม และจริยธรรม ระดับทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรม และจริยธรรมที่ละคู่ พบว่า

3.8.1 กรรมการผู้แทนภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่ากรรมการผู้แทนภายนอกสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.8.2 กรรมการผู้แทนภายนอกสถานศึกษาขนาดเล็ก มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่ากรรมการผู้แทนภายนอกสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.9 ผลการวิเคราะห์ค่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนต่อ ทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร พบว่า

3.9.1 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนที่ส่งผลต่อทัศนะของคณะกรรมการสถาน

ศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้ความสามารถในการบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.9.2 ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในโรงเรียน กับ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายนอกโรงเรียนมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ไม่แตกต่างกัน

3.9.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.10 ผลการทดสอบรายคู่ระดับทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน ด้านความรู้ความสามารถในการบริหารระดับทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้ความสามารถในการบริหารที่ละคู่ พบว่า กรรมการผู้แทนภายนอกสถานศึกษาขนาดเล็ก มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่ากรรมการผู้แทนภายนอกสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายประการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าสู่ตำแหน่งได้ผ่านการสอบคัดเลือกที่ต้องเป็นผู้มีภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน ประกอบกับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำให้ทุกฝ่ายได้แสดงความสามารถเต็มศักยภาพ เพื่อทำงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างเต็มที่

ซึ่งผู้บริหารเป็นทั้งนักบริหาร ผู้นำ และผู้ดูแลกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน การปฏิบัติหน้าที่บริหารตามตัวบทกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการนั้น ย่อมทำให้สถานศึกษานั้นๆ บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีลักษณะพิเศษกว่าบุคคลอื่น มีความสำคัญต่อหน่วยงานมาก (เสมพรังพวงแก้ว, 2541 : 3) รวมทั้ง ในการจัดการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักและให้ความสำคัญแก่ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน เอกชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมจัดการศึกษา ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาได้มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน โดยการสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุและแรงงาน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังให้การสนับสนุนดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการสถานศึกษายังมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ โดยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู อาจารย์ นักเรียนและชุมชนในแต่ละด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีสิ่งจะพูดจริงทำจริงเป็นแบบอย่างที่ดีในการครองตนและครองงาน ด้านภาวะผู้นำ รักเกียรติรักศักดิ์ศรี ศรัทธาในอาชีพ ด้านความรู้ความสามารถ ในการบริหาร การครองตน ครองคน ครองงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความเป็นกันเอง และให้กำลังใจในการทำงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับ ไพโรจน์ สิงห์คำ (2542 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า ครู อาจารย์มีความคิดเห็นต่อลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พิสุทธิ แก้งคำ (2541 : 85-86) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู อาจารย์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครู อาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อภิวัฒน์ ภูไชยแสง (2542 : 79-81) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้สอน

ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ ศราวุฒิ สิทธิราช (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ น้ำอูน จังหวัดสกลนคร พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความเป็นผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่า ความเป็นผู้นำเป็นลักษณะที่ดีงาม โดยเฉพาะการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานตลอดเวลา การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน การมีความรับผิดชอบสูง การเป็นที่พึ่งของผู้ร่วมงานหรือผู้ใกล้ชิด การเป็นผู้นำหรือผู้ตามได้ในบางโอกาส การมีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจของผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานหรือบุคคลทั่วไป การมีความเสียสละส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สามารถวินิจฉัยสั่งการได้ถูกต้องรวดเร็ว มีเหตุผล มีความเที่ยงธรรม มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร มีความเฉลียวฉลาดมีไหวพริบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะเกี่ยวกับมีความซื่อสัตย์สุจริต ปกครองดูแลผู้ร่วมงานโดยใช้คุณธรรม มีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนร่วมงาน ปฏิบัติตนตรงเวลาอยู่เสมอ มีความวิริยะอุตสาหะ เอาชนะอุปสรรค และปฏิบัติตนเป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวม ทั้งนี้เพราะคุณสมบัตินี้ประการแรกที่สามารถสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับ

บัญชา และชุมชน ที่ได้ประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของ
ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องเป็นคนดีมีคุณธรรมสำหรับวิธีการ
บริหารงานที่ดี คือ ธรรมภิบาล ที่ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ
ซึ่งทำให้ได้ทั้งคนและผลของงาน หรือมีธรรมที่เรียกว่า พละ
4 ประการ ได้แก่ ปัญญาพละ กำลังความรู้หรือความฉลาด
วิริยพละ กำลังแห่งความเพียร อดวิชพละ กำลังการงานที่ไม่มี
โทษหรือความสุจริต และสังคพละ กำลังสงเคราะห์หรือ
มนุษยสัมพันธ์ (พระเมธีธรรมมาภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต))
ที่สอดคล้องกับ ไพโรจน์ สิงห์คำ (2542 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า
ครู อาจารย์มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ผู้บริหารโรงเรียน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้าน
คุณธรรมและจริยธรรม ด้านภาวะผู้นำ ด้านทักษะความรู้
ความสามารถในการบริหาร และด้านมนุษยสัมพันธ์ เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม คือ เป็น
แบบอย่างที่ดีในการครองงาน ด้านภาวะผู้นำ คือ รักเกียรติ
รักศักดิ์ศรีศรัทธาในอาชีพ ด้านความรู้ความสามารถในการ
บริหาร คือ การครองตน ครองคน ครองงาน ด้าน
มนุษยสัมพันธ์ คือ มีสัจจะพูดจริงทำจริง ตามลำดับ

1.2 ด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็น
เช่นนี้เนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี
ความคิดเห็นว่าบุคลิกภาพเป็นสิ่งที่ดีงาม โดยเฉพาะการมี
ปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาได้ดี กล่าวคือกล้าแสดงออก
กล้าตัดสินใจกล้าเปลี่ยนแปลง ปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม
แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับโอกาส ทำงานกับผู้อื่น
ได้ดีเป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน สามารถคิดวางแผนคาดเดา
เหตุการณ์ได้อย่างแม่นยำ มีสุขภาพจิตที่ดี มีวินัยในตนเอง
เคารพกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด มีความกระตือรือร้น
กระฉับกระเฉงในการทำงาน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่
เห็นแก่ตัว ร่าเริงแจ่มใสยิ้มง่ายเข้ากับทุกคนได้ดี สุภาพ
อ่อนน้อมในทุกสถานที่ทุกโอกาส มีความสามารถในด้านการ
ประชาสัมพันธ์ มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง และ
มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง

1.3 ด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะที่พึงประสงค์
ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็น

เช่นนี้เนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี
ความคิดเห็นว่า ความเป็นผู้นำเป็นลักษณะที่ดีงาม โดยเฉพาะ
การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานตลอดเวลา การยอมรับ
ฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน การมีความรับผิดชอบสูง
การเป็นที่พึ่งของผู้ร่วมงานหรือผู้ใกล้ชิด การเป็นผู้นำหรือ
ผู้ตามได้ในบางโอกาส การมีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจ
ของผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ การมีมนุษยสัมพันธ์
ที่ดีกับผู้ร่วมงานหรือบุคคลทั่วไป การมีความเสียสละส่วนตน
เพื่อประโยชน์ส่วนรวม สามารถวินิจฉัยสั่งการได้ถูกต้อง
รวดเร็วมีเหตุผล มีความเที่ยงธรรม มีความสามารถในการ
ติดต่อสื่อสาร มีความเฉลียวฉลาดมีไหวพริบ มีความคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ และมีความเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.4 ด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะที่พึง
ประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก
ที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่าคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่
จำเป็นในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการมีความ
ซื่อสัตย์สุจริต การปกครองดูแลผู้ร่วมงานโดยใช้คุณธรรม
การมีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนร่วมงาน การปฏิบัติตน
ตรงเวลาอยู่เสมอ การมีความวิริยะอุตสาหะเอาชนะอุปสรรค
การปฏิบัติตนเป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวม การมีความยุติธรรม
แก่ทุกคนเท่าเทียมกัน การยกย่องชมเชย ผู้ร่วมงานทั้งต่อ
หน้าและลับหลัง ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
รู้จักให้อภัยผู้อื่น ยอมแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง หลีกเลี่ยง
การพนันทุกชนิด การควบคุมอารมณ์ของตนได้ไม่ฉุนเฉียว
ผูกใจเจ็บ ท่างไกลยาเสพติดทุกชนิด มีฐานะทางการเงินของ
ครอบครัวดี และรู้จักประมาณตนประหยัดอดออม

1.5 ด้านความสามารถในการบริหารคุณลักษณะ
ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่าคุณธรรมจริยธรรม เป็นสิ่งที่
จำเป็นในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะ มีการประเมินผล
การปฏิบัติงานทุกขั้นตอน การแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยวิธี
การที่นุ่มนวลประนีประนอมการปรับแนวทางการบริหารให้
สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป การมีความ

สามารถในการจัดองค์กรและระบบงานเป็นอย่างดี การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สนับสนุนการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาพัฒนาการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ มีการวางแผนกำกับติดตามทิศของผู้ร่วมงานอย่างใกล้ชิด การส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานพัฒนาตนเองพัฒนางานอยู่เสมอ การจัดให้มีแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมความรู้แก่ชุมชน การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วม สามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี สนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสนับสนุนให้ครูนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาพัฒนาการศึกษา และมีความสามารถระดมความช่วยเหลือจากชุมชนได้เป็นอย่างดี และเมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความเป็นผู้นำสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็กจะพัฒนาได้หรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร ที่จะใช้ความรู้ความสามารถในการนำพาโรงเรียนและคณะครูไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งต่างกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านคุณธรรมและจริยธรรมสูงสุด เพราะโรงเรียนขนาดใหญ่มีบุคลากรจำนวนมาก และบริหารจัดการภายใต้งบประมาณจำนวนมากด้วย ถ้าผู้บริหารไม่มีคุณธรรม จริยธรรม อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารงานในโรงเรียนได้ ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงให้ความสำคัญกับเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารเป็นอันดับแรก

2. จากผลการวิจัย พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ กับขนาดโรงเรียนที่ส่งผลต่อทัศนคติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพลินธุ์ เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปร พบว่า ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในโรงเรียน กับผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายนอกโรงเรียนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดใหญ่ กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็ก มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายนอกโรงเรียนขนาดเล็ก มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่า ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดใหญ่ อาจเป็นเพราะว่าตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายนอกโรงเรียนขนาดเล็ก ได้ทำงานร่วมกันกับผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากกว่า ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในโรงเรียนขนาดใหญ่ จึงรับรู้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความสามารถในการบริหารสูงกว่า ส่วนตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในโรงเรียนขนาดใหญ่ นั้น จะได้มีโอกาสพบปะ พูดคุย กับผู้บริหารเฉพาะเวลาที่มีการไปร่วมประชุมกับทางโรงเรียนเท่านั้น จึงทำให้มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำกว่าตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิสุทธิแก๊งค์ (2541 : 85-86) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครู อาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านลักษณะนิสัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพลินธุ์ เขต 2 พบว่า

โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสามารถในการบริหาร และด้านบุคลิกภาพ ตามลำดับ

2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ กับขนาดโรงเรียนที่ส่งผลต่อทัศนคติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายนอกสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายนอกสถานศึกษาขนาดเล็ก มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายนอกสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

2.1 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนที่ส่งผลต่อทัศนคติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

2.2 ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในโรงเรียนกับตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายนอกโรงเรียนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านบุคลิกภาพไม่แตกต่างกันทุกด้าน

2.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อ คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมสูงกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นควรให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น การนำหลักธรรมสัปปุริสธรรม 7 พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 หรือทศพิธราชธรรม 10 ประการ มาปฏิบัติในการครองตน ครองคน และครองงาน

1.2 ฝ่ายบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ควรจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามทัศนคติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา และช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ คำศรี ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ปรีดา เพียรอดวงษ์ และ อาจารย์สุรเชษฐ์ พลพะเอิน กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่อนุเคราะห์ให้คำปรึกษาขอขอบพระคุณ ดร.ภูษิต บุญทองเถิง ผู้ทรงคุณวุฒิ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพวรรณ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้แนะนำทางที่ดีที่ถูกต้องในด้านเนื้อหาให้ครอบคลุมและเกิดความสมบูรณ์อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจน์ เรืองมนตรี. (2539). **เอกสารประกอบการสอน
บรรยายในชั้นเรียน**. ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉันทนา จันทร์บรรจง. (2542). **จิตวิทยาการบริหาร**. พิษณุโลก
: ภาควิชาบริหารพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2540). **ก้าวสู่ผู้บริหารการศึกษา**.
กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- ฉันทนา ธรรมบุศย์. (2542). **จิตวิทยาการทำงาน พัฒนาการ
พัฒนางาน. วารสารวิชาการ**.
- นิพนธ์ กิณวงศ์. (2543). **การบริหารการศึกษา**. พิษณุโลก :
ภาควิชาบริหารพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, (2543). **เกณฑ์
มาตรฐานเฉพาะตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา**.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, (2539).
**การประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา
2538**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.